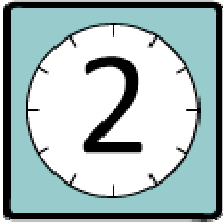

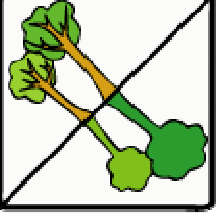
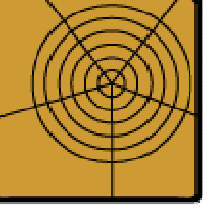

Pim, het lieveheersbeestje

			
			Kriebelbeestjes vangen

Leerdoelen:

- de leerlingen kunnen veel voorkomende dieren uit hun omgeving herkennen en benoemen: het lieveheersbeestje
- de leerlingen kunnen tot 10 tellen en eenvoudige rekenoefeningen uitvoeren

Samenvatting

Pim is een schattig klein lieveheersbeestje, of sommigen noemen dit ook een Pimpampoentje... Door verhaaltjes, spelletjes en kleine knutselactiviteiten maken de kinderen kennis met dit kleine diertje. Pim helpt ons zelf tellen!

Uitgewerkte activiteit:

Werkvorm: veldonderzoek, muzisch, spelvorm, tellen

Materiaal en voorbereiding:

Per deelactiviteiten zijn andere materialen nodig. Je kan zelf kiezen welke deelactiviteiten je doet met je klas. Kijk per opdracht naar de materiaallijst.

Achtergrondinfo: Het lieveheersbeestje

Vertel de leerlingen over Pim, het lieveheersbeestje. Je kan hiervoor inspiratie halen uit de onderstaande tekst.

Pim, het lieveheersbeestje ziet er oh zo lief uit. Een mooi rood lijfje. Zwarte stippels. Vrolijk rent hij over takjes en blaadjes. Maar... het is een rover. Een rover met een rode jas. Hij eet hele families op!

Het lieveheersbeestje eet luizen, bladluizen. Dat zijn kleine beestjes die op planten wonen. Vaak zijn ze groen of zwart en zitten ze gezellig bij elkaar. Tot Pim, het

lieveheersbeestje langs komt. Dan wordt het spannend... Hij pakt wel honderd luizen per dag!

De meeste lieveheersbeestjes leven ongeveer een jaar. Het aantal stippen zegt dus niets over de leeftijd. Kenners kunnen er wel de verschillende soorten door onderscheiden.

Als het vrouwtje van Pim eitjes legt, komen geen baby- lieveheersbeestjes uit, maar larfjes. Het zijn net mini-rupsen op 6 pootjes. Meteen gaan ze op jacht, want hun maag knort altijd. Ze hebben geen ogen om te kijken, een neus om te ruiken of oren om te horen. Maar ze weten de weg. Ze klimmen omhoog, naar het einde van het takje, want daar zitten de bladluizen.

De larf eet bergen luizen. Hij groeit als een kool! Maar zijn vel groeit niet. Daardoor barst de larf eruit. Onder zijn oude vel zit een nieuw velletje. Dat hangt lekker wide. Zo kan hij weer verder groeien. Een paar keer barst de larf uit zijn vel. Dan stopt hij met eten. Hij rust uit in een soort slaapzak. Daar wordt de larf een lieveheersbeestje. Het lijkt alsof hij kan toveren!

En dan, op een dag, scheurt de slaapzak open. Daar is het lieveheersbeestje! Hij loopt naar het topje van de stengel. Onderweg eet hij alle luizen die hij tegenkomt. Als de stengel leeg is, vliegt hij weg. Naar een nieuwe familie luis.

Een lieveheersbeestje wordt zelf ook gegeten. Door merels en andere vogels. Bij gevaar gaat hij meteen op z'n rug liggen. Hij doet of ie dood is. Zet je hem op je hand, dan poept hij ineens een geel drupje. Dat stikt nogal. Zo wil hij je weggagen. Lukt dat? Bij de merel wel! Meteen spuugt ze het beestje uit. Het smaakt bitter. Zo'n viespeuk lust ze niet!

Mensen zeggen wel eens: lieveheersbeestjes brengen geluk. Maar dat geldt niet voor de bladluis. Die wordt opgepeuzeld. Ons brengen ze wel geluk. Lieveheersbeestjes zorgen voor minder luizen. Daar zijn we blij om, want luizen maken planten ziek. Hiep hiep hoera, lang leve Pim, het lieveheersbeestje!

Verloop activiteit

En nu, hup, naar buiten!

Materiaal: loupepotjes (of een doorzichtig potje en een vergrootglas), grote prent van een lieveheersbeestje

Nu weet je bijna alles wat je moet weten over lieveheersbeestjes. Maar weet je wel goed hoe het er uit ziet? Ga naar de tuin van de school met een loupepotje (of een klein doorzichtig potje met dekseltje). Zoek een lieveheersbeestje en vang het heel voorzichtig. Let op dat je het niet plat drukt! Laat het rechtstreeks van het blaadje waarop hij rustig zat te zonnen in het potje vallen, of laat hem op een grassprietje

kruipen en doe hem dan met sprietje en al in het potje. Nu kan je hem rustig bestuderen zonder dat hij kan weglopen.

Tip: Je kan een dag op voorhand reeds op zoek gaan naar een lieveheersbeestje. Zo voorkom je de teleurstelling als je niet direct een beestje vindt. Zorg dat hij voldoende lucht krijgt! In zo'n potje kan het ook behoorlijk warm worden, dus zet het zeker uit de zon. Laat het achteraf meteen weer vrij.

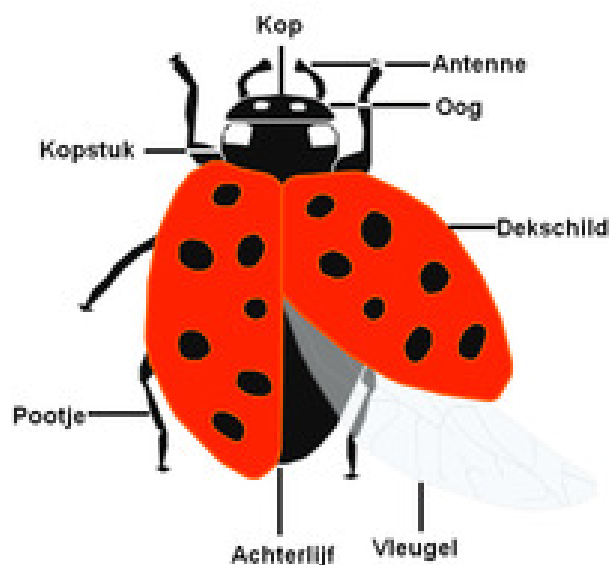
Hoeveel stippen heeft hij?

Hoeveel poten?

Zie je het verschil tussen het zwarte kopje met witte vlekken, en het rode lijfje met zwarte? Opgelet, sommige lieveheersbeestjes zijn geel of zwart.

Kan je zijn vleugels zien? Ze zitten verstopt onder de rode schilden.

Hang een grote prent op het bord en duid de verschillende delen van een lieveheersbeestje aan.

Maak je eigen geluksbeestje

Materiaal: verf, tekenpapier, okkernoten (of ronde stenen of wilde kastanjes), kwart papier, scharen, lijm

Sommige mensen denken dat Lieveheersbeestjes geluk maken. Misschien klopt dat wel!?

Nu we hem goed bestudeerd hebben, kunnen we ons eigen geluksbeestje maken. Dat kan op verschillende manieren.

- Maak met rode bieten of rode vruchten rode waterverf. Schilder hiermee een prachtig lieveheersbeestje op een blad en hang het op in de klas. Vergeet de 6 pootjes en zijn kleine voelsprietjes niet! Hoeveel stippen heeft jouw lieveheersbeestje? (*Je kan natuurlijk ook gewone verf gebruiken*).
- Breek heel voorzichtig okkernoten in 2, zodat je 2 dopjes krijgt. De lege dop is de rug van het lieveheersbeestje. Schilder het en kleef er 6 kleine pootjes van papier onder. Klaar! (Als je geen okkernoten hebt, kan je ook ronde stenen of wilde kastanjes gebruiken die je in het bos vindt.)

Memory lieveheersbeestjes

Materiaal: memorykaarten, tafel

Er bestaan heel wat verschillende soorten lieveheersbeestjes/ Bovendien ziet een lieveheersbeestje er tijdens zijn leven vaak anders uit. Druk de memorykaarten in bijlage af en speel een klassiek spelletje Memory om de kinderen te laten kennis maken met de verschillende verschijningsvormen.

Versje

Leer de kinderen volgend raadseltje. Weten ze welk beestje we bedoelen?

Kevertje kevertje kriebelpoot,
pootjes zwart en jasje rood.
Hier en daar een nopje,
sprietten op zijn kopje.
Op je handje, op je vel,
kriebelpoot, dat kriebelt wel.
Hoe zo'n kevertje toch heet?
'k Ben benieuwd of jij dat weet!

Tellen met Pim het lieveheersbeestje

Er worden heel wat fabeltjes verteld over het aantal stippen op de rug van een lieveheersbeestje. Zo is het bijvoorbeeld niet waar dat je de leeftijd van een lieveheersbeestje kan afleiden uit het aantal stippen. Het beestje heeft er zijn hele leven even veel! Sommige lieveheersbeestjes-soorten hebben altijd evenveel stippen (zoals het 2stippig lieveheersbeestje), maar bij andere verschilt dit binnen dezelfde soort.

Veel kunnen we er dus niet mee doen, maar we kunnen ze wel tellen, die stippen!

1. Rippel Stippel

Materiaal: zwarte schmink of een zwart gemaakte kurk.

Zet de kinderen in een kring en schrijf de volgende zin op het bord: 'Ik, ..., rippel stippel, met ... stippen stuur een brief naar ..., rippel stippel met ... stippen'.

In het begin heeft niemand stippen op zijn of haar gezicht. De eerste persoon leest de zin op het bord voor (of je leert hem eerst vanbuiten), waarbij hij op de stippelijnen eerst zijn eigen naam invult, dan het aantal stippen dat hij zelf heeft (in het begin dus nog geen enkel). Dan kies hij iemand naar wie hij een brief wil sturen. Die naam zegt hij bij de 3de stippelijnen, én je vermeld hoeveel stippen die persoon al heeft.

Dit is een tel-spel én een tongtwister. Als je je verspreekt krijg je namelijk een stippel bij en moet je weer van vooraf aan beginnen.

bv.

Lies heeft geen stippels en wil een brief sturen naar Maarten die 2 stippels heeft.

'Ik, Lies, Rippel stippel zonder stippels, stuur een brief naar Maarten, Rippel stippel met 2 stippels.'

Lies heeft zich niet vergist, dus het spel gaat verder naar Maarten.

'Ik, Maarten, met 2 stippels, ...' Hier heeft Maarten zich al vergist! Hij vergat 'Rippel stippel' en krijgt er dus een stippel bij. Opgelet. Nu moet hij zijn zinnetje ook aanpassen naar *'met 3 stippels'*.

2. Hoeveel stippels heb jij?

Materiaal: prenten van lieveheersbeestjes met een verschillende aantal stippels (van 1 tot 10)

Hang prenten van lieveheersbeestjes met een verschillend aantal stippels op in het bos of in de klas. Laat de leerlingen er een juist aantal okkernoten bijleggen. Of als je eerst Rippel Stippel hebt gespeeld, kan je vragen om bij het lieveheersbeestje te gaan staan dat evenveel stippels heeft dan de kinderen. Je kan ze ook de opdracht geven om bij een bepaald cijfer te gaan staan. (Hang ze dan wel goed door elkaar).

Je kan hier ook een liedje bij zingen: (op de wijs van ozewiezewoze)

*lieve lieveheersbeest
we gaan tellen, vlug tellen
oh lieve lieveheersbeest
de stippen op je rug*

3. Lieveheersbeestje kaarten met vingers, stippen en cijfers

Materiaal: Print de kaarten in bijlage uit en plastificeer ze. Print ook de kaartjes met vingers, cijfers en stippen uit en plastificeer deze.

Kleef zelfklevend klitteband op de platen en op de kaartjes met vinger, stippen en cijfers. Let erop dat je steeds dezelfde kant van het klitteband op de platen plakt.

Hang de platen op in het bos. Je kan ze ook op verschillende hoogtes hangen. De kinderen moeten dan oplossen bedenken hoe ze bij de plaat kunnen komen.

Spel 1:

Neem de kaartjes in een bakje mee naar het bos en deel de kaartjes uit. Op jouw teken moeten de kinderen zorgen dat het kaartje bij de juiste plaat komt te hangen.

Spel 2:

Deel de kaartjes uit en zorg dat de kinderen eerst elkaar vinden met dezelfde hoeveelheid. Pas dan mogen ze naar de plaat van het lieveheersbeestje om de kleine kaartjes op te hangen.

Spel 3: De cijferrace.

Verdeel de kaartjes over 2 groepen en doe ze in een bak. De kinderen staan in een rij achter elkaar en moeten om de beurt een kaartje uit de bak halen en bij de juiste plaat gaan ophangen. De groep die het eerste zijn bakje leeg heeft wint.

Spel 4:

Roep een cijfer en alle kinderen moeten daar naartoe rennen, hinkelen, huppelen, springen etc. Je kunt ook de groep verdelen door te zeggen: alleen de jongens, of alleen kinderen met groene kleren aan. Varieer door af en toe ook je vingers op te steken.

Spel 5:

Twee tikkers proberen te verhinderen dat de kinderen de cijfers bij de juiste plaat ophangen.

Spel 6:

Een kind zit in het midden met het gezicht naar de grond. Een ander kant pakt een kaartje uit het bakje en tekent evenveel stippen op de rug van het kind als

op het kaartje staat. Het kind zegt vervolgens hoeveel stippen het op zijn rug getekend heeft gekregen. Als het goed is mag dit kind het kaartje bij de juiste plaat op gaan hangen.

Integratie EDO:

Dit is geen activiteit over duurzaamheidskwesties. Het is dus geen typische EDO-activiteit. De nadruk ligt echter wel op geïntegreerd werken, wat EDO eveneens beoogt. WERO, taal, rekenen en de muzische vakken overlappen elkaar. Het is dus een mooi voorbeeld van een vakoverschrijdende activiteit.

Als extra'tje kan je de leerlingen wel vertellen over 'exoten'. Exoten zijn soorten die hier niet van nature voorkomen, maar die de mens hier heeft gebracht. Vaak brengen deze onvoorziene problemen met zich mee omdat ze hier geen natuurlijke vijanden hebben, ongevoelig zijn voor de plaatselijke ziektes of virussen en zich daardoor massaal kunnen voortplanten of ronduit agressief gedrag vertonen tegen inheemse soortgenoten.

Het lieveheersbeestje dat wij het vaakst zien is namelijk het 'veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje'. Een redelijk groot (5 tot 8 mm) lieveheersbeestje dat, zoals zijn naam al verklapt, heel wat kleuren (en aantal stippen) kan aannemen. Je kan het herkennen aan de typische witte tekening op zijn kopstuk. (zie figuur).

fig. Het Aziatisch lieveheersbeestje heeft veel wit op het kopstuk.

Zoals de naam al wel doet vermoeden, kwam het Aziatisch lieveheersbeestje oorspronkelijk niet voor in Vlaanderen. Het diertje werd in ons land ingevoerd om bladluizen te bestrijden. Sinds begin deze eeuw is het beestje zich massaal aan het voortplanten. Het veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje is zeer vraatzuchtig en vormt daarom een bedreiging voor de inheemse lieveheersbeestjes. Bij gebrek aan bladluizen vreet het dier namelijk ook larven van andere lieveheersbeestjes op. Ook rupsen en vlindereitjes staan op het menu van dit lieveheersbeestje. Het invoeren van deze soort was dus niet bepaald 'duurzaam'

Meer info vind je op de site van Natuurpunt (zie bronnen).

Bronnen:

- Achtergrondinfo: Kleine kriebelbeestjes – Ditte Merle (Van Reemst Uitgeverij, 1997)
- www.jufsanne.com
- <http://jufnellie.yurls.net/nl/page/772591#topboxes>
- http://www.natuurpunt.be/nl/biodiversiteit/ongewervelden/probleem-veelkleurig-aziatisch-lieveheersbeestje_1459.aspx

Gelinkte activiteiten en leerdoelen:

- kriebelbeestjes vangen (1ste graad, levende natuur)
- ik ben een spin en ik heb zin in... (1ste graad, levende natuur)
- Rarara, wie ben ik (2de graad, levende natuur)
- Insectenmemory (1ste graad, levende natuur)
- 1,2,3,4 kwartet! (2de graad, levende natuur)